EU
Joanna Tikkanen

23.9.2025

Eduskunnan suuren valiokunnan kuuleminen 24.9.2025

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (E 73/2025 vp)

Yleiset huomiot

Komission esitys EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (MFF) vastaa Elinkeinoelämin keskusliiton (EK) arvion mukaan hyvin Suomen tarpeisiin. Tuleva kehys olisi painopisteiltään strategisempi ja kooltaan suurempi. Vahva panostus kilpailukykyyn sekä turvallisuuteen ja puolustukseen on Suomen kannalta erityisen hyödyllistä. Kilpailukykyrahaston painopisteet ovat keskeisiä Euroopan strategisen kilpailukyvyn ja kasvun kannalta ja alat sellaisia, joissa Suomella on merkittäviä vahvuuksia. Ukrainan tuki jatkuisi vahvana ja Suomen asema itäisenä rajamaana on huomioitu esityksessä. Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitus kymmenkertaistuisi ja puolustusteollisuuden rahoitusmahdollisuudet kasvaisivat merkittävästi. Tämä tarjoaa EK arvion mukaan erinomaisia mahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille. EK kannattaa myös kehyksen ehdotettua yksinkertaistamista ja joustavuuden lisäämistä sekä oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuuden tiukentamista.

EK pitää valtioneuvoston E-selvityksessä (E 73/2025 vp) esitettyjä Suomen ensivaiheen kantoja yleisesti toimivana lähtökohtana rahoituskehysneuvotteluihin.

Käynnistyneiden MFF-neuvottelujen osalta EK pitää keskeisenä varmistaa, että tulevien vuosien EU-rahoitus kohdennetaan vaikuttavasti talouden kasvukäänteen aikaansaamiseksi. Kilpailukykyrahaston vaikuttavuudessa ratkaisee eteenkin se, millä perustein rahoitusta myönnetään. Neuvotteluissa onkin olennaista varmistaa EU:n kilpailukykyrahoituksen vahva osuus, ja että rahoitus kohdennetaan hankkeiden paremmuuden perusteella, eli perustuen kilpailullisuuteen ja korkeaan laatuun. Lisäksi on tärkeää, että kasvunäkökulma huomioidaan myös tulevissa kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa. Suomen saavutettavuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden turvaaminen myös keskeistä. Kuten myös Ukrainan vahvan tuen jatkuminen ja riittävät välineet jälleenrakennusta tukevien investointien vivuttamiseen.

EU
Joanna Tikkanen

23.9.2025

Yksityiskohtaiset huomiot

Kilpailukykyrahasto

Kasvun käänteen aikaansaaminen, puhtaan siirtymän toteuttaminen kilpailukykyä edistävällä tavalla sekä teknologiakyvykkyyden ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät EU:lta mittavaa määrää investointeja tulevina vuosina. Siksi myös EU:n tulevan rahoituskehyksen on tarjottava tukea ja kannustimia strategisten investointien edistämiseen. Ehdotettu uusi kilpailukykyrahasto olisi erinomainen vastaus EK:n peräänkuuluttamalle EU-investointikapasiteetille. Rahaston painopisteet ovat keskeisiä Euroopan strategisen kilpailukyvyn ja kasvun kannalta ja ne kohdistuvat juuri niille aloille, joissa Suomella on merkittäviä vahvuuksia. Myös tutkimuksen puiteohjelma Horisontin rahoituksen kaksinkertaistaminen ja kaupallisten innovaatioiden tuen vahvistaminen on kasvun kannalta keskeistä.

Kilpailukykyrahaston osalta tulee varmistaa, että rahoitus kohdennetaan hankkeiden paremmuuden perusteella, eli perustuen kilpailullisuuteen ja korkeaan laatuun. Tämä tulisi kirjata rahaston pääsäännöksi, vaikka tunnistetaan, että rahastosta rahoitettaisiinkin hyvinkin erityyppisiä toimia eri sektoreilla. Samoin on tärkeää varmistaa rahoituksen saatavuus uusille toimijoille, innovatiivisille startupeille, pk-yrityksille ja kasvuyrityksille.

On erinomaista, että yhdeksi uuden kilpailukykyrahaston keskeisistä teemoista on nostettu **puolustusteollisuuden** ja avaruusteknologian investointien vauhdittaminen sekä kriisinkestävyyden vahvistaminen. EK korostaa, että puolustusteollisuutta vahvistavissa toimissa tulee varmistaa innovatiivisten start-up-yritysten sekä pk- ja midcap-yritysten (SME) mahdollisuudet hyödyntää EU-rahoitusta. Samoin tulisi varmistaa, että EU-rahoituksella tuetut puolustusteolliset T&K-tulokset ja kyvykkyydet todella siirtyvät kaupallistetuiksi tuotteiksi

EK näkee puolustusteollisuutta koskevien rahoituskriteerien osalta erityisen tärkeänä panostamisen puolustusalan huippuosaamiseen, innovaatio- ja teknologisiin kyvykkyyksiin ja kilpailukykyyn.

EK korostaa, että kilpailukykyrahastosta tuetuissa hankkeissa lähtökohtana tulee olla jäsenmaiden tai tukea hakevien toimijoiden osarahoitusosuus. Tämä koskee myös kyvykkyystarpeisiin vastaavia kärkihankkeita (European Defence Projects of Common Interest) ja puolustusteollisia TKI-hankkeita.

Lisäksi EK pitää tärkeänä, että Euroopan investointipankki poistaa viimeistekin esteet puolustussektorin rahoitukselta.

EU-rahoituksen rinnalla on samalla huolehdittava eurooppalaisten puolustusteollisuuden sisämarkkinoiden kehittymisestä myönteisesti ja tasapuolisista kilpailun edellytyksistä (’level playing field’). Erityisesti MFF:n kautta mahdollisesti rahoitettavissa

tuotannollista kapasiteettia vahvistavissa toimissa on varmistettava, ettei EU-rahoituksella vääristetä kilpailua.

Kilpailukykyrahastoon sisältyvien **digitaalista johtajuutta** edistävien toimien osalta EK korostaa erityisesti kriittisten digiteknologioiden kuten tekoälyn sekä tekoälyinfrastruktuurin (mm. tekoälytehtaat, Gigafactoryt) kehittämistä. Muita keskeisiä teknologioita ja mahdollistajia ovat mm. tietoliikenneteknologiat (5G/6G), puolijohteet, suurteholaskenta, kvanttiteknologiat sekä avaruusteknologiat (mm. satelliitit). Rahoitusta tulee suunnata kyseisten teknologioiden huippuosaamisen ja eurooppalaisten ekosysteemien vahvistamiseksi. Esimerkiksi laskentainfrastruktuurin eli suurteholaskennan ja kvanttilaskennan merkitys tulevaisuudessa on keskeinen mm. globaaleja, kestävyyteen liittyviä ongelmia ratkaistessa. Euroopan strategista kilpailukykyä on myös vahvistettava puolijohdealalla. Tältä osin tulisi edistää tuotannollisten investointien lisäämistä ja varmistaa, että eurooppalaisella puolijohdesektorilla syntyy lisää edistyneitä korkean arvonlisän tuotteita ja palveluita. Kilpailukykyrahastolla tulisi myös vauhdittaa kestäviä digitaalisia ratkaisuja mm. infrastruktuurikehityksessä, palvelukehityksessä sekä nopeissa verkkoyhteyksissä.

EK tukee kilpailukykyrahaston esitettyjä toimia **puhtaaseen siirtymään**. Puhtaan siirtymän investoinnit tarjoavat huomattavaa kasvupotentiaalia Suomen taloudelle. Puhtaan siirtymän hankkeissa olisi kuitenkin varmistettava, että rahoituksen kohdentuminen perustuisi jatkossakin avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun. EU-rahoitusosuuden tulisi siten olla komission esittämää 100 % alhaisempi. Lisäksi EK toistaa tässä yhteydessä huolensa EU:n valtiontukipoikkeusten luomasta kilpailuvääristymästä.

EK pitää myönteistä, että kilpailukykyrahastosta rahoitettaisiin myös toimia **biotalouden** osalta. Suomessa on vahvaa biotalousosaamista erityisesti metsäteollisuudessa, kiertotaloudessa ja TKI-toiminnassa.

Horisontti Eurooppa
TKI-politiikan rooli kasvun ja kilpailukyvyn sekä teknologisen suvereniteetin vahvistamisessa on keskeinen. EK:n tavoitteena on ollut EU:n tutkimuksen puiteohjelma Horisontin rahoituksen kaksinkertaistaminen ja kaupallisten innovaatioiden tuen vahvistaminen, ja nämä toteutuvat komission esityksessä hyvin. Myös tulevan Horisontti ohjelman ehdotetut painopisteet ja teemat vastaavat hyvin suomalaisen elinkeinoelämän ja tutkimusalan vahvuuksia. Lisäksi mahdollisuus rahoittaa kaksikäyttöteknologioita on myönteistä. EK pitää tärkeänä turvata ohjelmalle esitetty rahoituksen taso sekä kriteerit, jotka perustuvat avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun (excellence).

Laaja-alaisinta vaikuttavuutta talouteen ja kilpailukykyyn saadaan aikaiseksi TKI -vaiheen jälkeisessä kaupallisessa kehittämisessä ja käyttöönotossa, jota tuetaan Horisontti Eurooppa -ohjelman 2 pilarin yhteistyöhankkeiden sekä kilpailukykyrahaston rahoitusinstrumenttien kautta. Yhteistyöhankkeet kokoavat kaikenkokoisia yrityksiä ja erilaisia tutkimusorganisaatiota yhteen, jolloin kumppanuuksissa yhdistyy kyky sekä resurssit rakentaa vahvempaa kasvuliiketoimintaa. Suomalaisella elinkeinoelämällä on hyvät mahdollisuudet osallistua yhteistyökumppanina eurooppalaisiin konsortioihin. EK pitää erittäin myönteisenä sitä, että komissio esittää, että

yhteistyöhankkeita voitaisiin tulevallakin rahoituskaudella toteuttaa myös ns. veturimallilla (EU Tech frontrunners), josta Suomessa on hyviä kokemuksia. Veturihankkeet mahdollistavat resurssien tehokkaamman käytön sekä innovaatioiden nopeamman kehittämisen myös tiiviissä yhteistyössä pk-yrityskentän kanssa. Yhteishankkeiden mahdollisuutta luoda talouskasvua täydentää erityisesti Horisontti Eurooppa -ohjelman pilari 3:n Euroopan Innovaationeuvosto (EIC), jolla voitaisiin nykyistä vahvemmin tukea erityisesti tiede- ja teknologialähtöisten yritysten kasvuvaihetta Euroopassa.

Osaaminen
Osaaminen on avainasemassa Euroopan kilpailukyvyn ja teknologisen suvereniteetin edistämisessä. Samaan aikaan on pula osaajista ja oikeanlaisesta osaamisesta Euroopassa. EK pitää esitettyä Erasmus+ ohjelmaa, jolla tuetaan oppimista, liikkuvuutta ja yhteistyötä koulutuksessa, kannatettavana ja korostaa myös mm. Horisontti Eurooppa-ohjelman pilarin 1 (Marie Sklodowska-Curie Actions) ja pilarin 3 (osaamisen ekosysteemirahoitus) osaamista tukevia toimia.

Suomen saavutettavuus ja sotilaallinen liikkuvuus
Muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa on äärimmäisen tärkeää turvata Suomen saavutettavuus useasta eri näkökulmasta. Toimivat ja hyväkuntoiset liikenne-, energia- ja tietoverkot tukevat eri alueiden saavutettavuutta ja takaavat sisämarkkinoiden toiminnan. Ne ovat myös edellytys investointien houkuttelemiselle Suomeen. Sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta olennaista on huomioida itäisen raja-alueen strateginen merkitys koko Euroopan turvallisuudelle. Siksi EK katsoo, että komission Verkkojen Eurooppa –ohjelmalle (CEF) esitetty lisärahoitus liikenneinfraan ja sotilaalliseen liikkuvuuteen on Suomen kannalta erinomainen asia.

Sotilaallisen liikkuvuuden investointien strategisen merkityksen tulisi heijastua EU-rahoitusosuudessa. EK esittääkin, että Suomi tavoittelisi MFF-neuvotteluissa sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden rahoitusosuuden nostamista 50 %:sta 75 %:iin. EK katsoo myös, että CEF-rahoituksessa tulisi kohdella kaikkia jäsenmaita tasapuolisesti, mitä hankkeisiin edellytettäviin rahoitusosuuksiin tulee.

Lisäksi EK peräänkuuluttaa rohkeutta priorisoida: Suomen tulisi tavoitella rahoitusta merkittäville länsiyhteyksiä ja huoltovarmuutta vahvistaville toimille kuten eurooppalaista raideleveyttä rakentavalle Rail Nordica -hankkeelle. EU:lle ja Suomelle tärkeät yhteydet sijaitsevat ydinverkkoväylillä Helsinki-Tornio ja Turku-Hamina-Kotka/Lappeenranta. Kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta on kiirehdittävä kansallista pohjatyötä Itämeren uusien kiinteiden silta/tunnelivaihtoehtojen selvittämiseksi (Tukholma, Vaasa tai Tallinna).

Myös maiden välisten energiayhteyksien kehittäminen on keskeistä Euroopan kilpailukyvyn ja turvallisuuden kannalta. EU:n verkkojen rahoitusta tulisi suunnata rajat ylittäviin strategisiin energiainfrastruktuuriprojekteihin ja siirtokapasiteetin vahvistamiseen. Rahoituksen kohdistumisessa tulisi huomioida EU:n reunavaltioiden asema. Nykytilanteessa kriittisen tärkeää on varmistaa kansainvälisten, erityisesti merenalaisten, tietoliikenne- ja energiansiirtoyhteyksien käytettävyys panostamalla yhdessä niiden suojaamiseen ja korjauskyvykkyyteen.

EU
Joanna Tikkanen 23.9.2025

Ukrainan tukeminen
EK pitää erittäin tärkeää, että komission esityksen mukaisesti tuki Ukrainalle jatkuu vahvana. Osana tulevaa rahoituskehystä on varmistettava myös pitkäaikainen rahoitusjärjestely Ukrainan jälleenrakentamista ja tulevaan EU-jäsenyyteen valmistautumista varten. EK katsoo, että rahoitus tulisi kohdentaa olemassa olevan Ukraine Investment Frameworkin (UIF) kaltaiseen investointiohjelmaan, jossa pääpaino on takaus- ja lainamuotoisessa rahoituksessa, jolla mahdollistettaisiin mahdollisimman suuret kokonaisinvestoinnit Ukrainassa. EK korostaa myös Ukrainan osuutta ulkosuhderahoituksesta, jonka tulisi säilyä korkealla tasolla.

Kansainvälisten kehityspankkien ja kansallisten kehitysrahoituslaitosten lisäksi myös vientiluottolaitosten, kuten Finnveran, tulisi toimia yllä mainitun investointirahoituksen kanavina. Tämä nopeuttaisi jälleenrakennusta ja varmistaisi eurooppalaisten yritysten osallistumisen hankkeisiin. Ukrainan jälleenrakennuksen ja myös sen suomalaisyrityksille tarjoamien mahdollisuuksien kirittämiseksi kannustamme komissiota laatimaan viipymättä eurooppalaiseen ratkaisutarjoamaan pohjautuvan Ukrainan jälleenrakennussuunnitelman, joka olisi toiminnassa jo ennen tulevaa rahoituskehyskautta.

Rahoitus ja uudet omat varat
Ottaen huomioon tarpeet Ukrainan tukemiseen, puolustusteollisuuden vahvistamiseen ja puhtaan siirtymän edistämiseen, EK pitää perusteltuna varautua siihen, että EU:n rahoituskehyksen koko kasvaa nykykehykseen nähden. EK katsoo, että lisärahoitustarve olisi katettava ensisijaisesti eri menoaloja uudelleenkohdentamalla, kehittämällä EU:n omia varoja tai lisäämällä jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjettiin. Lainaan perustuvia tukivälineitä tulisi käyttää vain viimesijaisena keinona.

Mikäli uusia omia varoja otettaisiin käyttöön, tulisi niiden edistää EU:n strategisten tavoitteiden saavuttamista ja tuottaa aitoa eurooppalaista lisäarvoa. Niiden ei tule vaikuttaa kielteisesti Euroopan globaaliin kilpailukykyyn tai Suomen suhteelliseen kilpailuasemaan. Näistä lähtökohdista EK katsoo, että ehdotettu uusi yritysmaksu (CORE) olisi kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta kielteinen toimi ja väärä signaali yritysten suuntaan, joihin kohdistuvaa sääntelytaakkaa on pikemminkin tarpeen keventää. Päästökaupan huutokauppatulojen tulokertymällä on puolestaan keskeinen merkitys ilmastoa ja hiilivuotoriskin minimointia koskeville kansallisille toimille. Tästä syystä komission esitys ETS1 -omaksi varaksi edellyttää vielä kriittistä tarkastelua.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Joanna Tikkanen
Johtava asiantuntija